

กลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของผู้สอนระดับปฐมวัย
โรงเรียนนภาเชียงใหม่

The Strategy for Developing Early Childhood Teachers' Active Learning
Management Competency at Napa Chiangmai School

รณชิต อภัยวาทีน¹

ธารณ์ ทองงอก² และ ยงยุทธ ยะบุญธง³

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่^{1,2,3}

Ronnachit Apaivatin¹

Tharn Thongngok² and Yongyouth Yaboonthong³

ChiangMai University^{1,2,3}

Corresponding Author, Email: ronnachit_a@cmu.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนากลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของผู้สอน ระดับปฐมวัย โรงเรียนนภาเชียงใหม่ และ 2) ตรวจสอบกลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของผู้สอน ระดับปฐมวัย โรงเรียนนภาเชียงใหม่ แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การพัฒนากลยุทธ์ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 9 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน คณะกรรมการบริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน หัวหน้าฝ่าย จำนวน 2 คน และผู้สอน จำนวน 3 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ ใบงานประกอบกระบวนการระดมพลังสร้างสรรค์ (AIC) และระยะที่ 2 การตรวจสอบกลยุทธ์กับผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบกลยุทธ์ที่พัฒนาขึ้น จำนวน 5 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบประเมินกลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของผู้สอน ระดับปฐมวัย โรงเรียนนภาเชียงใหม่ สถิติที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

* ได้รับบทความ: 11 สิงหาคม 2567; แก้ไขบทความ: 19 กันยายน 2567; ตอรับตีพิมพ์: 30 พฤศจิกายน 2567

ผลการศึกษาพบว่า

1) กลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของผู้สอนระดับปฐมวัย โรงเรียนนภา เชียงใหม่ มี 6 องค์ประกอบ คือ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ โครงการ/กิจกรรม และตัวชี้วัด ความสำเร็จ ประกอบด้วย กลยุทธ์ จำนวน 2 กลยุทธ์ มีโครงการ จำนวน 9 โครงการ และกิจกรรม จำนวน 15 กิจกรรม และ 2) ผลการตรวจสอบกลยุทธ์ พบว่า ผลการประเมินทั้ง 3 ด้าน มีค่าเฉลี่ยรวมของผลการ ประเมินกลยุทธ์ เท่ากับ 4.86 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.31 อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านความ เป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม และด้านความสอดคล้อง เรียงตามลำดับจากมากไปน้อย

คำสำคัญ: กลยุทธ์; สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก; ระดับปฐมวัย

Abstract

The objectives of this study were 1) to develop the strategy for developing Early Childhood Teachers' Active Learning Management Competency at Napa, and 2) to examine the strategy for developing Early Childhood Teachers' Active Learning Management Competency at Napa. This study was divided into two phases: Phase I the development of the strategy, the informants in this phase were 9 people using purposive sampling consisting of two school administrators, two school board committees, two department heads, and three teachers. The study instrument was the AIC task instructions. And Phase II the examination of the developed strategy, the 5 experts from purposive sampling examined the developed strategy. The study instruments were the strategic examination forms. The descriptive statistics used in this study were frequency, percentage, mean, and standard deviation.

The results of this study found that 1) The strategy for developing Early Childhood Teachers' Active Learning Management Competency at Napa contained 6 components which were vision, mission, goal, strategy, project/activity, and key performance indicator, having 2 strategies composed of 9 projects and 15 activities. And 2) the overall examination results of this developed strategy had an average of 4.86 and standard deviation at 0.31 which was at the highest level when arranged in descending order indicating the feasibility, the suitability and the consistency.

Keywords: Strategy; Active Learning Management Competency; Early Childhood

บทนำ

การจัดการศึกษาที่ผ่านมาทั้งในด้านหลักสูตรการเรียนการสอนและการวัดประเมินผล เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้ว พบว่า การจัดการศึกษาด้วยคุณภาพทั้งด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังเห็นได้จากผลการทดสอบทั้งระดับชาติและระดับนานาชาติ เด็กไทยมีผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับต่ำกว่า เกณฑ์และระดับความสามารถของเด็กไทยเมื่อเทียบกับต่างชาติอยู่ในระดับต่ำ เมื่อวิเคราะห์ถึงสาเหตุ ของปัญหา พบว่า มีปัญหาจากหลักสูตร การเรียนการสอนและการวัดประเมินผลการเรียนรู้แบบเดิม หลักสูตรขาดความยืดหยุ่น ไม่ทันความต้องการของโลกและสังคม อีกทั้ง ยังไม่ตอบสนองความต้องการ ของผู้เรียนและบริบทที่แตกต่างหลากหลาย การจัดการเรียนการสอนยังมีความล้าสมัย ผู้สอนขาดทักษะ การจัดการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เกิดสมรรถนะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังนั้น การปฏิรูปหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการวัดประเมินผลให้มีความเหมาะสมจึงเป็นความจำเป็น ที่จะต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วนเพื่อช่วยยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ เสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ให้เกิดขึ้นได้อย่างแท้จริง และพัฒนาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะที่จำเป็นในการปฏิบัติตนและปฏิบัติงาน ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันอย่างมีคุณภาพและประสบความสำเร็จท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น อย่างรวดเร็ว (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563)

ทั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2564) ประกาศนโยบายและจุดเน้นที่มุ่ง การปฏิรูปการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ 21 ปรับบทบาทครูให้เป็นครูยุคใหม่ เพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหาร จัดการศึกษาในทุกกระดับ ตลอดจนส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียน มีส่วนร่วมและมีปฏิสัมพันธ์กับกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติที่หลากหลายรูปแบบ มีการวัดและ ประเมินผลในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้และสมรรถนะของผู้เรียนทุกระดับ ด้วยเหตุนี้ สมรรถนะ การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของผู้สอนถือเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญอย่างยิ่งในการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพและ เกิดประสิทธิผล ทั้งเป็นเครื่องมือในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ทำให้เกิดมาตรฐานในการ ประกอบวิชาชีพของครูและบุคลากรทางการศึกษา สัมพันธ์กับงานวิจัยของทมนี สุกใส (2560) พบว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาผู้เรียนทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนรู้ ทักษะการคิดและทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียน ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวให้ทันต่อการ เปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ได้เป็นอย่างดี (กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา, 2560) อย่างไรก็ตาม จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะของผู้สอนในการจัดการเรียนรู้ พบว่า ผู้สอน ในปัจจุบันยังคงใช้รูปแบบการสอนแบบดั้งเดิมและขาดสมรรถนะที่จำเป็นในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ทั้งในด้านความรู้ ความเข้าใจ เจตคติและทักษะในการวางแผนและออกแบบการเรียนรู้ การจัดกิจกรรม การเรียนรู้เชิงรุก การเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้เชิงรุก การใช้สื่อและนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้ เชิงรุก การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ทักษะการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงรุกและภาวะผู้นำในการจัดการ

เรียนรู้เชิงรุก (ฉัตรชัย หวังมีจมี และองอาจ นัยพัฒน์, 2560) โดยมองว่าการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นเรื่องที่ยุ่ยากซับซ้อนเกินวิสัยความสามารถและมีข้อจำกัดที่จะนำมาใช้ในห้องเรียนจริงได้ (ศิริพร ศรีปัญญา, 2560) สัมพันธ์กับรายงานผลการประเมินตนเอง (SAR) ประจำปีการศึกษา 2566 โรงเรียนนภาเชียงใหม่ที่ระบุแผนการพัฒนาตนเองในปีการศึกษาต่อไป เรื่องการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของผู้สอน ดังนี้ 1) การจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุลเต็มศักยภาพ 2) การออกแบบการจัดประสบการณ์ที่เน้นการเรียนรู้ผ่านการเล่นและการลงมือปฏิบัติ 3) การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ใช้สื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับวัย และ 4) การติดตามและประเมินผลพัฒนาการของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ

จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุกยังมีข้อจำกัดที่จะต้องพัฒนาให้ผู้สอนมีสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพ เพื่อให้ผู้สอนสามารถจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะที่เหมาะสมตามช่วงวัย ด้วยเหตุนี้จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของผู้สอน ให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น เป็นไปตามคณะกรรมการประสานและส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดเชียงใหม่ (2560) ที่กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาครูให้มีความเชี่ยวชาญในด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ ทักษะและสมรรถนะของผู้เรียน ตลอดจนการพัฒนาผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สัมพันธ์กับพันธกิจและเป้าหมายของโรงเรียนนภาเชียงใหม่ ที่มุ่งสนับสนุนครูในการพัฒนาสมรรถนะการจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของผู้สอน ระดับปฐมวัย โรงเรียนนภาเชียงใหม่ เนื่องจากกลยุทธ์เป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยให้องค์กรมีทิศทางที่ชัดเจนและมีวิธีการที่จะขับเคลื่อนให้องค์กรเกิดการพัฒนาในเป้าหมายที่กำหนดไว้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของผู้สอน ระดับปฐมวัย โรงเรียนนภาเชียงใหม่
2. เพื่อตรวจสอบกลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของผู้สอน ระดับปฐมวัย โรงเรียนนภาเชียงใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องกลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของผู้สอน ระดับปฐมวัย โรงเรียนนภาเชียงใหม่ ผู้วิจัยมีขั้นตอนการวิจัย 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 พัฒนากลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของผู้สอน ระดับปฐมวัยโรงเรียนนภาเชียงใหม่

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการบริหารสถานศึกษาและครูสอน โรงเรียนนภา เชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 9 คน ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน 2) คณะกรรมการบริหารสถานศึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 2 คน 3) หัวหน้าฝ่ายวิชาการและกิจการนักเรียน จำนวน 2 คน และ 4) ผู้สอน ที่มีประสบการณ์ สอนที่โรงเรียนนภาเชียงใหม่มากกว่า 10 ปี จำนวน 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาระยะนี้ คือ ใบงานประกอบกระบวนการระดมพลังสร้างสรรค์ (AIC) จำนวน 4 ฉบับ พัฒนาขึ้นครอบคลุมองค์ประกอบของกลยุทธ์ จำนวน 6 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) วิสัยทัศน์ 2) พันธกิจ 3) เป้าหมาย 4) กลยุทธ์ 5) โครงการ/กิจกรรม และ 6) ตัวชี้วัดความสำเร็จ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเสนอคำร้องต่อสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ให้ออกหนังสือไปยังโรงเรียนนภาเชียงใหม่ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากนั้น ผู้ศึกษาดำเนินการจัดประชุมตามกระบวนการระดมพลังสร้างสรรค์ (AIC) ระหว่างวันที่ 17 – 30 เมษายน พ.ศ. 2567

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำผลจากการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คน มาคำนวณหา ค่าดัชนีความสอดคล้องและคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่าหรือเท่ากับ 0.05 ขึ้นไป พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องของใบงานประกอบกระบวนการระดมพลังสร้างสรรค์ (AIC) ทั้ง 4 ฉบับ มีค่าระหว่าง 0.80 – 1.00 ซึ่งมากกว่า 0.50 แสดงว่า ใบงานประกอบกระบวนการระดมพลังสร้างสรรค์ (AIC) ที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องและเหมาะสม สามารถนำไปใช้ได้

ขั้นตอนที่ 2 ตรวจสอบกลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของผู้สอน ระดับ ปฐมวัย โรงเรียนนภาเชียงใหม่

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษาและการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่มีคุณสมบัติ ตามเกณฑ์ที่กำหนด ผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 5 คน ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ที่สำเร็จการศึกษา ระดับปริญญาเอก ด้านการบริหารการศึกษา จำนวน 2 คน 2) ผู้สอนหรืออาจารย์ระดับอุดมศึกษา ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกหรือสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก ด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 2 คน และ 3) ศึกษานิเทศก์ ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกหรือสำเร็จ การศึกษาระดับปริญญาเอก ด้านการบริหารการศึกษาหรือหลักสูตรและการสอน จำนวน 1 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาระยะนี้ คือ แบบประเมินกลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของผู้สอน ระดับปฐมวัย โรงเรียนนภาเชียงใหม่ มีลักษณะการตอบชนิดมาตราประมาณค่า 5 ระดับ โดยการประเมินครอบคลุมเนื้อหาของการตรวจสอบกลยุทธ์ จำนวน 3 ประเด็น ดังนี้ 1) ด้านความสอดคล้อง (Consistency) 2) ด้านความเหมาะสม (Suitability) และ 3) ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1) เสนอคำร้องต่อสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพื่อออกหนังสือไปยังกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษาและการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อขอความร่วมมือในการตรวจสอบกลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของผู้สอน ระดับปฐมวัย โรงเรียนนภาเชียงใหม่

2) ส่งแบบประเมินกลยุทธ์ที่พัฒนาขึ้นไปยังกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ทั้งนี้ ผู้ศึกษาแจกแบบประเมินกลยุทธ์ที่พัฒนาขึ้นและเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

3) รวบรวมแบบประเมินกลยุทธ์คืนจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จากนั้นตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบประเมินกลยุทธ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1) วิเคราะห์ข้อมูลด้านความสอดคล้อง (Consistency) ด้านความเหมาะสม (Suitability) และด้านความเป็นไปได้ (Feasibility) จากแบบประเมินกลยุทธ์ ด้วยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2) แปลผลการประเมินกลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของผู้สอน ระดับปฐมวัย โรงเรียนนภาเชียงใหม่ โดยใช้ค่าเฉลี่ยของคะแนนเป็นตัวชี้วัด ซึ่งกำหนดเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของผู้สอน ระดับปฐมวัย โรงเรียนนภาเชียงใหม่ ผู้วิจัยพัฒนากลยุทธ์โดยใช้กระบวนการระดมพลังสร้างสรรค์ (AIC) ร่วมกับวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT) ที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของผู้สอน ระดับปฐมวัย โรงเรียนนภาเชียงใหม่ ภายใต้บรรยากาศที่ยอมรับซึ่งกันและกัน พบว่ามี 2 กลยุทธ์ 9 โครงการ 15 กิจกรรม ดังนี้

กลยุทธ์ที่ 1 เพิ่มประสิทธิภาพสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของผู้สอน ระดับปฐมวัย
โรงเรียนนภาเชียงใหม่ มีโครงการ จำนวน 7 โครงการ 11 กิจกรรม ประกอบด้วย

1) โครงการพัฒนาผู้สอนด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก จำนวน 2 กิจกรรม คือ กิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับผู้เรียนปฐมวัย และกิจกรรมคลินิกวิชาการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

2) โครงการศึกษาดูงานโรงเรียนที่มีการปฏิบัติเป็นเลิศ ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

3) โครงการส่งเสริมการพัฒนาตนเองภายในและภายนอกสถานศึกษา จำนวน 2 กิจกรรม คือ กิจกรรมฝึกอบรมในขณะปฏิบัติงาน (On the job training) เรื่องการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และกิจกรรมส่งเสริมการอบรม 20-hour-self-selected training เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

4) โครงการเพิ่มศักยภาพผู้สอนด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ จำนวน 3 กิจกรรม คือ กิจกรรมศึกษาดูงานโรงเรียนที่มีการปฏิบัติเป็นเลิศ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้กิจกรรมพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และกิจกรรมติดตามช่วยเหลือและส่งเสริมผู้เรียน

5) โครงการพัฒนาหลักสูตรสู่การออกแบบการเรียนรู้เชิงรุก จำนวน 2 กิจกรรม คือ กิจกรรมพัฒนาแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านหลักสูตร ด้วยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้

6) โครงการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ จำนวน 2 กิจกรรม คือ กิจกรรมพัฒนาสื่อหรือนวัตกรรมทางการศึกษาที่ส่งเสริมการเรียนรู้ และกิจกรรมส่งเสริม สนับสนุนการเผยแพร่การพัฒนาสื่อและนวัตกรรมเพื่อการจัดการเรียนรู้

7) โครงการนิเทศติดตามการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้

กลยุทธ์ที่ 2 สร้างความเป็นเลิศด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของผู้สอน โรงเรียนนภาเชียงใหม่ มีโครงการ จำนวน 2 โครงการ 4 กิจกรรม ประกอบด้วย

1) โครงการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มีพัฒนาการ ทุกด้านอย่างสมดุล และเต็มศักยภาพ จำนวน 2 กิจกรรม คือ กิจกรรมครุต้นแบบด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และกิจกรรมส่งเสริม สนับสนุนการเผยแพร่การพัฒนานวัตกรรมด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

2) โครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้สอนที่มีผลการปฏิบัติเป็นเลิศ จำนวน 2 กิจกรรม คือ กิจกรรมศึกษาดูงาน ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้สอนที่มีผลการปฏิบัติเป็นเลิศ และกิจกรรม ถอดบทเรียนด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกจากผู้สอนที่มีผลการปฏิบัติเป็นเลิศ

2. ผลการตรวจสอบกลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของผู้สอน ระดับปฐมวัยโรงเรียนนภาเชียงใหม่ พบว่า ผลการประเมินกลยุทธ์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$) = 4.86, S.D. = 0.31) เมื่อพิจารณาภาพรวมตามองค์ประกอบของกลยุทธ์ พบว่า ทุกองค์ประกอบของกลยุทธ์อยู่ในระดับ

มากที่สุด ($\bar{x}$) = 4.90, S.D. = 0.38) ประกอบด้วย 1) กลยุทธ์ 2) พันธกิจ 3) เป้าประสงค์ 4) ตัวชี้วัดความสำเร็จ 5) โครงการ/กิจกรรม และ 6) วิสัยทัศน์ ตามลำดับจากมากที่สุดไปน้อยที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

1. การพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของผู้สอน ระดับปฐมวัย โรงเรียนนภาเชียงใหม่ พบว่ามี 2 กลยุทธ์ 9 โครงการ 15 กิจกรรม และผลการตรวจสอบ พบว่า ผลการประเมินกลยุทธ์อยู่ในระดับมากที่สุด สามารถอภิปรายผลได้ว่าการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของผู้สอน โดยใช้กระบวนการระดมพลังสร้างสรรค์ (AIC) ได้แก่ การสร้างองค์ความรู้ (Appreciation) การสร้างแนวทางพัฒนา (Influence) และการสร้างแนวทางปฏิบัติ (Control) ในการศึกษาสภาพแวดล้อม และกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของผู้สอน จนสามารถพัฒนากลยุทธ์ได้อย่างมีคุณภาพ นำไปใช้ได้ จะเห็นได้ว่า การใช้กระบวนการระดมพลังสร้างสรรค์ (AIC) อาจส่งผลให้ผู้สอนมีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกพัฒนาขึ้นอย่างมีนัยสำคัญแสดงออกได้ ดังนี้ ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนมีส่วนร่วม ใช้สื่อการสอนที่หลากหลายประเมินผลการเรียนรู้แบบองค์รวม และสามารถสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ซึ่งการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของผู้สอน เป็นกระบวนการที่ต้องมีการศึกษาและวางแผนอย่างเป็นระบบ เพื่อให้สามารถพัฒนากลยุทธ์ที่มีคุณภาพและนำไปใช้ได้จริง กระบวนการระดมพลังสร้างสรรค์ (AIC) เป็นหนึ่งในวิธีที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาสมรรถนะดังกล่าว เนื่องจากมีการวางขั้นตอนที่ชัดเจนและเน้นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เริ่มจากการสร้างองค์ความรู้เป็นขั้นตอนแรกในกระบวนการระดมพลังสร้างสรรค์ (AIC) ซึ่งเกี่ยวข้องกับการศึกษาสภาพแวดล้อมปัจจุบันของการสอนและการเรียนรู้ รวมถึงการระบุปัญหาและข้อจำกัดในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีลักษณะเดียวกันกับที่ Guskey (2020) เสนอว่า การพัฒนาวิชาชีพผู้สอนควรเริ่มจากการทำความเข้าใจสภาพแวดล้อมปัจจุบันและประเมินผลการปฏิบัติการสอน ซึ่งช่วยให้การพัฒนาเป็นไปตามความต้องการที่แท้จริงของผู้สอนและผู้เรียน และสอดคล้องกับ Hargreaves & Fullan (2022) เน้นการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่สนับสนุนการเรียนรู้และพัฒนาทางวิชาชีพของผู้สอน การศึกษาในขั้นตอนนี้จึงมีความสำคัญในการสร้างความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและการเตรียมความพร้อมในการพัฒนาผู้สอนอย่างมาก สำหรับการสร้างแนวทางพัฒนาเป็นการนำข้อมูลจากขั้นตอน Appreciation มาวิเคราะห์และพัฒนาเป็นแนวทางปฏิบัติที่สามารถนำไปใช้ได้จริงเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอน ซึ่งเป็นแนวทางเดียวกันกับ Knight (2017) เสนอแนวทางการพัฒนาวิชาชีพครูผ่านการสนับสนุนและการโค้ช ซึ่งเป็นการสร้างแนวทางพัฒนาที่มีระบบและเน้นการมีส่วนร่วมของผู้สอน สอดคล้องกับ Desimone (2019) กล่าวว่า การพัฒนาวิชาชีพครูควรมีการกำหนดมาตรฐานที่ชัดเจนและเน้นการประยุกต์ใช้ทฤษฎีสู่การปฏิบัติจริง ซึ่งช่วยให้สามารถสร้าง

แนวทางพัฒนาที่เหมาะสมและตรงกับบริบทของผู้สอนในระดับนั้น ๆ ส่วนการสร้างแนวทางปฏิบัติเป็นขั้นตอนสุดท้ายที่เน้นการนำแนวทางพัฒนาไปใช้จริงในกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก รวมถึงการติดตามและประเมินผลเพื่อปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของผู้สอนโดยใช้กระบวนการระดมพลังสร้างสรรค์ (AIC) เป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากการวางขั้นตอนที่ชัดเจน และเน้นการมีส่วนร่วมของผู้สอน การสร้างองค์ความรู้ช่วยให้ทราบถึงปัญหาและข้อจำกัด การสร้างแนวทางพัฒนาช่วยให้สามารถกำหนดมาตรฐานและแนวทางที่ชัดเจน และการสร้างแนวทางปฏิบัติช่วยให้สามารถนำแนวทางไปใช้ได้จริง และมีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง อีกทั้ง การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในทุกขั้นตอนของกระบวนการระดมพลังสร้างสรรค์ (AIC) ยังช่วยเพิ่มความมุ่งมั่นและการยอมรับในกระบวนการพัฒนา ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้กลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสามารถนำไปใช้ได้จริงและมีคุณภาพสูงสุด

นอกจากนี้ กลยุทธ์มีผลการประเมินทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ถือเป็นกลยุทธ์ที่มีคุณภาพสามารถนำไปใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรม อาจเนื่องมาจากกลยุทธ์ในงานของผู้ศึกษาเป็นกลยุทธ์ที่พัฒนาสมรรถนะการเรียนรู้จัดการเรียนรู้เชิงรุกของผู้สอน ที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในกระบวนการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Diaz Martinez (2018) ที่แสดงให้เห็นว่าการที่ผู้สอนสามารถปรับเปลี่ยนบทบาทจากผู้ถ่ายทอดความรู้มาเป็นผู้กระตุ้นและสนับสนุนการเรียนรู้ ช่วยให้การเรียนรู้ มีประสิทธิภาพมากขึ้น ส่งผลให้ผู้เรียนมีความเข้าใจลึกซึ้งและสามารถนำความรู้ไปใช้ได้จริง นอกจากนี้กลยุทธ์ ทั้ง 2 กลยุทธ์ สนับสนุนการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา เป็นไปตามที่ Han (2021) กล่าวว่าผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับการเลือกมาประเมินกลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมักเป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ในด้านการศึกษ การออกแบบหลักสูตร และการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านนี้ช่วยให้การประเมินมีความละเอียดและเชื่อถือได้ อีกทั้งยังต้องมีมุมมองที่หลากหลาย และมีการประเมินที่เป็นระบบ ดังนั้นการที่กลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของผู้สอน ระดับปฐมวัย โรงเรียนนภาเชียงใหม่ มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุดนั้น เนื่องมาจากการปรับเปลี่ยนบทบาทของผู้สอน การพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนและการใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้ นอกจากนี้ ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้เฉพาะด้านและมุมมองที่หลากหลายก็มีบทบาทสำคัญในการทำให้การประเมินมีคุณภาพและสามารถนำไปใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1) ผู้สอนควรได้รับการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการใช้กลยุทธ์การเรียนรู้เชิงรุก เพื่อให้เข้าใจและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในห้องเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การฝึกอบรมควรเน้นการพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยี การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่กระตุ้นความสนใจของผู้เรียนและการประเมินผลการเรียนรู้เชิงรุกอย่างเหมาะสม

2) ควรสนับสนุนให้ผู้สอนใช้เทคโนโลยีในกระบวนการเรียนการสอนเชิงรุก เช่น การใช้แอปพลิเคชันการเรียนรู้ เกมการศึกษา เพื่อเพิ่มความน่าสนใจและประสิทธิภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียน การใช้เทคโนโลยียังช่วยให้นักเรียนสามารถเข้าถึงข้อมูลและทรัพยากรการเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น

3) ควรมีการประเมินผลการใช้กลยุทธ์การเรียนรู้เชิงรุกอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้สอนสามารถรับรู้ถึงข้อดีและข้อเสียของกลยุทธ์ที่ใช้ และปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น การประเมินควรครอบคลุมทักษะของผู้เรียน และการพัฒนาทักษะการสอนของผู้สอน

4) ผู้บริหารควรส่งเสริมการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการศึกษาในด้านการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อหาแนวทางการสอนที่มีประสิทธิภาพและสามารถนำไปใช้ในบริบทต่าง ๆ การสนับสนุนการวิจัยจะช่วยให้มีข้อมูลและแนวทางปฏิบัติใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการเรียนการสอนในระยะยาว

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1) ควรทำการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบผลกระทบของการใช้กลยุทธ์การเรียนรู้เชิงรุกในระดับชั้นเรียนที่แตกต่างกัน เช่น ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับความเหมาะสมและประสิทธิภาพของกลยุทธ์ในบริบทที่หลากหลาย เพื่อแสดงให้เห็นภาพรวมและแนวทางการประยุกต์ใช้ที่เหมาะสมกับแต่ละระดับการศึกษา

2) ควรจัดทำคู่มือประกอบการดำเนินการใช้กลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของผู้สอน และศึกษาผลการใช้กลยุทธ์ฯ เพื่อให้ทราบถึงประสิทธิภาพและข้อจำกัดของกลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และสามารถนำไปปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ของผู้สอนต่อไปในอนาคตได้

เอกสารอ้างอิง

- กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา. (2560). พิมพ์เขียว Thailand 4.0 โมเดลขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน. กรุงเทพฯ: กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา.
- ฉัตรชัย หวังมีจมี และ งามอาจ นัยพัฒน์. (2560). สมรรถนะของครูไทยในศตวรรษที่ 21 : ปรับการเรียนรู้เปลี่ยนสมรรถนะ. *Journal of Hrintelligence สถาบันเสริมศึกษาและทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*, 12(2), 47-63.
- ทมนี สุขใส. (2560). การประยุกต์ใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบกระตือรือร้นสำหรับนักศึกษาระดับมหาบัณฑิต ในมหาวิทยาลัยเอกชน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ศิริพร ศรีปัญญา. (2560). การพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่องนโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563). การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุก. นนทบุรี: บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด.
- Desimone, L. M. (2019). Improving impact studies of teachers' professional development: Toward better conceptualizations and measures. *Educational Researcher*, 38(3), 181-199.
- Diaz Martinez. (2018). Learning Fortran with active learning and Flipped Classroom at undergraduate program. *Reunión Anual 2019 de La AAPT-MX*, 2.
- Guskey, T. R. (2020). Professional development and teacher change. *Teachers and Teaching: Theory and Practice*, 8(3/4), 381-391.
- Han, F., & Ellis, R. A. (2021). Predicting students' academic performance by their online learning patterns in a blended course: To what extent is a theory-driven approach and a data-driven approach consistent? *Educational Technology & Society*, 24(1), 191-204.

- Hargreaves, A., & Fullan, M. (2022). Professional capital: Transforming teaching in every school. New York, NY: Teachers College Press.
- Knight, J. (2017). Instructional coaching: A partnership approach to improving instruction. Thousand Oaks, CA: Corwin Press.